

Inclusie(f) op eigen initiatief

Een overzicht van Nederlandse initiatieven die zich inzetten voor diversiteit en inclusie in het boekenvak.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Introductie	3
2. Kennis, advies en promotie.....	5
Fixdit	6
Inclusief Publiceren.....	7
The Black Archives	8
Spinzi	9
De Tank	10
De Personagebank	11
TORI	12
Pan Asian Collective (onderdeel schrijvers)	13
Jenny Smelik-IBBY Prijs	15
De Queer Boekenkast	16
Queerboeken	17
Op Zoek Naar Een Queer Boek.....	18
3. Uitgeverij	19
Uitgeverij Wilde Haren	20
Uitgeverij Chaos	21
ROSE stories	22
Uitgeverij Pluim	23
Uitgeverij De Geus.....	24
Querido Glow	25
Dipsaus Publicaties	26
Regenboogreeks	27
De Berberbibliotheek	28
Diversity Books	29
4. Boekverkoop	30
Savannah Bay	31
EduCulture	32
Spiegelbeeld	33
Vrolijk Boeken & Films	34
Bijlmer Bookstore.....	35
Books by Ani.....	36
Coloured Goodies.....	37
Obroni	38

1. Introductie

Dit overzicht bevat 31 Nederlandse initiatieven die zich inzetten voor diversiteit en inclusie (D&I) in het boekenvak. Het is opgesteld in het kader van ons [verkennende onderzoek naar dit thema](#) dat op 17 februari is gepubliceerd. De initiatieven zijn onderverdeeld in drie categorieën: kennis, advies en promotie; publicatie; en boekverkoop. In sommige gevallen passen de initiatieven bij meerdere categorieën. Daar zijn we uitgegaan van hun kerndoelen en -activiteiten. Hoewel wij uitgebreide online zoekopdrachten hebben uitgevoerd en aanbevelingen bij gesprekspartners hebben gevraagd, is de lijst waarschijnlijk niet compleet.

Selectie

D&I – of elementen daarvan – is een primaire drijfveer voor de gepresenteerde initiatieven. Er is gekozen om enkel Nederlandse initiatieven op te nemen in het overzicht. Deze keuze past bij de afbakening van het onderzoek naar D&I in de boekenmarkt. Verder zijn we een aantal leeslijsten en boekenclubs tegengekomen, vermeld op pagina 5. Deze tellen we niet als een apart initiatief en hebben we niet uitgewerkt in een tabel. Opgeheven initiatieven, initiatieven die zich inzetten voor algemene leesbevordering, evenementen en individuele boektitels zijn achterwege gelaten. Dit geldt ook voor boekhandels die religieuze boeken of boeken in een bepaalde taal aanbieden.

Werkwijze

Het overzicht van initiatieven is met name via deskresearch tot stand gekomen. Zoekopdrachten zijn uitgevoerd in Google, Instagram en Facebook. Er is onder andere gezocht met (combinaties van) de volgende termen:

Diversiteit, divers, inclusie, inclusief, D&I, multicultureel, etniciteit, biculturele, intersectioneel, boeken, boekenaanbod, kinderboeken, boekenvak, literatuur, fictie, non-fictie, lezen, auteurs, schrijvers, schrijvers van kleur, migratieachtergrond, queer, lhbt, lhbtq+, lhbtqi, bipoc, roze boeken, fysieke beperking, handicap, initiatief, actie, programma, organisatie, boekhandel, uitgever, uitgeverij, boekenclub, leesclub, leeslijst, best practices.

Daarnaast zijn variaties en Engelse vertalingen van de zoektermen gebruikt. Naar aanleiding van de eerste zoekresultaten zijn de termen iets uitgebreid, om mogelijk vergelijkbare initiatieven te vinden.

Voor achtergrondinformatie is voornamelijk geput uit de websites van de initiatieven. Hier is ook gekeken naar samenwerkingspartners die mogelijk relevant waren voor het overzicht. Sociale media zijn zowel geraadpleegd voor het verkrijgen van aanvullende informatie, als voor het vinden van andere voorbeelden. Voor dit laatste is bijvoorbeeld gekeken naar welke andere partijen de initiatieven volgen of in hun berichten vermelden. Verder hebben wij bijvoorbeeld informatie over de reden van oprichting, artikelen over de initiatieven en interviews met de initiatiefnemers gelezen. De verkregen informatie is per initiatief in een tabel gevat. Dit om een beter beeld te krijgen van de initiatieven en ze met elkaar te kunnen vergelijken.

Wat zien we?

De initiatieven hebben allerlei vormen en hebben verschillende invalshoeken voor D&I. Het zijn ondernemingen, waaronder specialistische boekhandels en uitgeverijen. Maar ook collectieven, boekenreeksen en samenwerkingsprojecten. De meeste zijn klein van omvang en recentelijk opgezet. 14 van de 31 initiatieven zijn tussen 2019 en 2021 opgericht, 10 initiatieven tussen

2014 en 2018. Vier stammen uit de jaren tachtig. Dit zijn boekhandel Savannah Bay, uitgeverij De Geus en twee literaire prijzen voor culturele diversiteit. Bestaande initiatieven uit de periode daartussen zijn we weinig tegengekomen – uit 2006, 2011 en 2012 ieder een. Een aantal opgeheven initiatieven kwam wel tijdens de deskresearch naar boven. Hoeveel dit er zijn geweest en waarom ze zijn opgeheven is niet onderzocht.

De meeste initiatieven zijn opgericht naar aanleiding van een gemerkt tekort in het boekenvak. Vooral op het vlak van etnisch-culturele achtergronden, waar het meest op wordt ingezet. Bij 23 van de 31 initiatieven is dit expliciet het geval. Sommige initiatieven richten zich op specifieke achtergronden, zoals The Black Archives, Pan Asian Collective en de Berberbibliotheek. Daarnaast richten 7 initiatieven zich op LHBTQI+ boeken.

Vaak is er een persoonlijke drijfveer. Zo zagen de oprichters van uitgeverij Wilde Haren te weinig jeugdboeken met personages die op henzelf leken en besloten hier zelf mee aan de slag te gaan. Maar ook ervaringen uit de eigen omgeving of gemeenschap zijn belangrijk. Sommige initiatieven, waaronder Spinzi en De Personagebank, zijn voortgekomen uit onderzoek.

De een draagt bij vanuit een boodschap, de ander met een boek of aanbod van boeken. De eerste categorie gaat op een missionaire wijze te werk, waarin verandering van de branche wordt nagestreefd. Zo wil het collectief Fixdit de canon uitbreiden met werk van belangrijke vrouwelijke auteurs en het bewustzijn over genderongelijkheid in de letteren vergroten. De Tank zet zich in voor meer diversiteit in de gehele boekenproductielijn. Onder de tweede categorie valt bijvoorbeeld de Bijlmer Bookstore, die in de vraag naar boeken van auteurs uit de Afrikaanse diaspora voorziet. Deze boeken zijn bij elkaar gebracht omdat ze op reguliere plekken beperkt of moeilijk vindbaar zijn.

18 initiatieven zijn non-profit. Een maatschappelijke (bij)doelstelling geldt echter ook voor de meeste winstgerichte initiatieven. Voor zover uit de deskresearch is gebleken, hebben zeven initiatieven recentelijk subsidie ontvangen. Drie daarvan ontvangen meerjarige subsidie – allen van Amsterdamse cultuurgelden. Twee initiatieven hebben crowdfundingacties uitgezet en daarbij hun doelbedragen behaald.

Lezers en consumenten zijn belangrijke doelgroepen. De initiatieven die boeken aanbieden of promoten, willen vooral herkenning bieden aan lezers. Een andere belangrijke ambitie van deze en van adviserende initiatieven, is het verbreden van kennis over de diversiteit in de samenleving. Beide worden zowel bij volwassenen, als bij kinderen nagestreefd. Initiatieven met aanbod voor kinderen, een kwart in dit overzicht, gebruiken over het algemeen dezelfde termen hiervoor: respectievelijk 'spiegels' en 'ramen'. Enkele initiatieven richten zich op professionals in de branche, zoals Inclusief Publiceren, een platform voor en door uitgevers met praktische voorbeelden over toegankelijk publiceren.

Veel initiatieven lijken elkaar te kennen en sommigen werken samen, projectmatig of als partner. Er wordt naar elkaar verwezen op websites en in artikelen. Daarnaast volgen meerdere initiatieven elkaar op sociale media. Voorleesorganisatie TORI werkt bijvoorbeeld samen met EduCulture, ROSE stories en Wilde Haren. We kunnen ons voorstellen dat vergelijkbare doelen het opzoeken van samenwerkingen stimuleert.

2. Kennis, advies en promotie

Deze categorie bevat de meeste non-profit initiatieven. Bij deze initiatieven kunnen mensen onder andere terecht voor het opdoen van kennis over D&I in boeken en daaraan gerelateerde onderwerpen. Bij The Black Archives in Amsterdam bijvoorbeeld, die een grote literaire collectie in het kader van zwart erfgoed behuist. Wie benieuwd is naar demografische kenmerken van personages in Nederlandse literatuur, kan De Personagebank raadplegen. Een aantal initiatieven, waaronder Inclusief Publiceren en De Tank, richt zich in de dienstverlening tot professionals in het boekenvak. Het is de missie van onder andere deze initiatieven om met kennisdeling en advies (bewustzijn over) D&I stimuleren in de branche.

Verder bevat deze categorie initiatieven die boeken en auteurs op een voetstuk plaatsen. Bijvoorbeeld El Hizra Literatuurprijs en de Jenny Smelik-IBBY Prijs, twee literaire prijzen voor bijdragen aan culturele diversiteit. LHBTIQ+ boeken worden onder andere gepromoot in de podcast Op Zoek Naar Een Queer Boek en de uitgebreide leeslijst van Queerboeken.nl. Andere vormen van boekpromotie hebben we niet uitgewerkt als initiatief, maar willen we alsnog graag vermelden:

- [De ultieme queer boekenlijst van Wing](#)
- [De Regenboog top 100 van Hebban.nl en de Gaykrant](#)
- [Gaykrants boekenplank](#)
- [Culturele diversiteit kinderboeken van Boekwijzer](#)
- [Diversiteit Kinderboekenclub](#)
- [Inclusieve kinderboeken](#)
- [Hebben Diversiteitscafé](#)
- [Aanbevelingen HandicapNL](#)

Fixdit

Website	fixdit.nu
Startjaar	2021
Wat	Schrijverscollectief
Beschrijving	Fixdit is een schrijverscollectief. Het collectief bestaat uit vrouwelijke auteurs en zet zich in voor meer diversiteit in de canon en de literaire wereld. Fixdit wil een verzamelpunt worden van informatie over diversiteit in de literatuur.
Aanbod/activiteiten	- o Acties - o Essays - o Open brieven - o Gesprekken (waaronder de Fixdit Podcast, lezingen en een leesclub bij de Querido Academie)
Accent(en) diversiteit/inclusie	Gender (specifiek: vrouwen), etnisch-cultureel
Doel	Het bewustzijn over genderongelijkheid in de letteren vergroten en de canon uitbreiden met werk van belangrijke vrouwelijke auteurs.
Doelgroep	Algemene doelgroep
Aanleiding	Het collectief is ontstaan naar aanleiding van twee open brieven waar schrijvers van Fixdit bij betrokken waren. De eerste brief verscheen in 2018 en bevatte kritiek op de CPNB. Bij de Boekenweek 2019 met het thema 'De moeder de vrouw' waren mannelijke auteurs uitgekozen voor het geschenk en het essay. De brief werd door bijna driehonderd schrijvers, dichters, uitgevers en critici ondertekend en leidde tot een afspraak over toekomstige genderbalans met de CPNB. In 2020 schreef een aantal auteurs opnieuw een open brief. Ditmaal in reactie op een uitspraak van minister Van Engelshoven, die in een interview had aangegeven meer mannelijke dan vrouwelijke schrijvers tot haar favorieten te rekenen. De open brieven bleken een breed draagvlak te hebben en verandering teweeg te brengen. Vanuit dit besef besloot een groep auteurs Fixdit te vormen.
Organisatie	Samenwerkingsverband, stichting in oprichting Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Yra van Dijk, Sanneke van Hassel, Rachida Lamrabet, Jannah Loontjens, Munganyende Hélène Christelle, Christine Otten, Gaea Schoeters, Shantie Singh, Fleur Speet, Manon Uphoff en Annelies Verbeke
Partners/samenwerkingen	Fixdit werkt samen met andere schrijvers, onderzoekers en partners in het literaire veld als uitgeverij De Geus (o.a. Salamanderreeks), uitgeverij Querido, de Querido Academie, literair tijdschrift De Gids, Writers Unlimited en schrijverscollectief Hyster-x.
Bijzonderheden	De podcast van Fixdit wordt gesteund door het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Anna Bijnsstichting.

Inclusief Publiceren

Website	inclusiefpubliceren.nl
Startjaar	2021 (eindigt in december 2022)
Wat	Programma / platform
Beschrijving	Inclusief Publiceren is een platform voor en door uitgevers met praktische voorbeelden over toegankelijk publiceren aan de bron. Het platform Inclusief Publiceren is een onderdeel van het project TPUB (Toegankelijk Publiceren aan de Bron) met onder andere workshops en vier boeken met praktische tips.
Aanbod/activiteiten	- o Informatie over toegankelijkheid - o Voorbeelden ter inspiratie - o Helpdesk - o Workshops (waaronder over bewustwording)
Accent(en) diversiteit/inclusie	Leesbeperking, visuele beperking
Doel	Dat mensen met een leesbeperking toegang hebben tot alle nieuwe e-books en deze op hun manier kunnen lezen. Zodat zij niet meer afhankelijk zijn van (overheids)instanties om mee te kunnen doen aan de maatschappij.
Doelgroep	Professionals in de uitgeverij en bij bibliotheken.
Aanleiding	In 2019 is de European Accessibility Act geaccordeerd door de Europese Commissie. Lidstaten moeten in juni 2022 deze richtlijn in de lokale wetgeving hebben geïmplementeerd. Vanaf juni 2025 zijn landen gebonden zich hieraan te houden. Voor uitgevers betekent dit dat hun digitale producten (e-books, apps, software) toegankelijk moeten zijn voor mensen met een leesbeperking.
Organisatie	Initiatief van brancheorganisaties Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Hans Beerens (Dedicon), Paul Gillijns (GEU), Sanne Walraven (GAU) en Erna de Wit (Dedicon)
Partners/samenwerkingen	Stichting Dedicon, de Vereniging Onbeperkt lezen, VIVIS en de Oogvereniging
Bijzonderheden	-

The Black Archives

Website	theblackarchives.nl
Startjaar	2015
Wat	archief
Beschrijving	The Black Archives is een historisch archief en cultureel centrum voor zwart erfgoed in Amsterdam. Het archief bestaat uit artefacten en ruim 10.000 boeken van voornamelijk zwarte schrijvers en wetenschappers. De boeken gaan onder andere over racisme, slavernij en (de)kolonisatie, gender en feminisme, sociale wetenschappen, Suriname, de voormalig Nederlandse Antillen, Zuid-Amerika en Afrika.
Aanbod/activiteiten	- o Boekencollectie voor studie en inzage - o Boekverkoop waarvan de opbrengst wordt geïnvesteerd in het archief - o Rondleidingen - o Exposities, lezingen, debatten en andere educatieve activiteiten - o Advies - o Podcast
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel, specifiek: zwarte perspectieven
Doel	Zwarte literatuur, kennis en informatie toegankelijk en bespreekbaar maken. Verdieping bieden in historisch bewustzijn in Nederland.
Doelgroep	Mensen uit de Surinaamse, Caribische en Afrikaanse gemeenschappen of diaspora, studenten en scholieren uit het primair en voortgezet onderwijs, toeristen en cultuurliefhebbers.
Aanleiding	Te weinig aandacht voor onderwerpen als kolonialisme en slavernij in het reguliere boekenaanbod, op scholen en op universiteiten. In 2015 startten de initiatiefnemers daarom met New Urban Café in Amsterdam Noord, waar de boekencollectie van sociaal wetenschapper Waldo Heilbron publiekelijk toegankelijk werd gemaakt.
Organisatie	Initiatief van Stichting New Urban Collective Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Mitchell Esajas, Jessica de Abreu, Miguel Heilbron en Thiemo Heilbron
Partners/samenwerkingen	DE REE archiefsystemen, Stichting Democratie & Media, Het Amsterdam Museum Daarnaast geregeld samenwerkingen met scholen, ondernemingen en culturele organisaties, waaronder met Patta, Lush, FunX, OneWorld, Internationaal Theater Amsterdam, OSCAM en De Correspondent
Bijzonderheden	- o In 2017 won The Black Archives de Black Achievement Award; - o In 2017 won The Black Archives de Amsterdamprijs voor de Kunst in de categorie Stimuleringsprijs; - o The Black Archives wordt meerjarig gesubsidieerd door het Amsterdams Fonds voor de Kunst voor de periode 2021-2024.

Spinzi

Website	spinzi.nl
Startjaar	2012
Wat	Adviseur
Beschrijving	Onder de handelsnaam Spinzi zet Kim Blackburn zich in voor emancipatie, representatie en diversiteit in kinderboeken en jeugdliteratuur. Van 2012 tot 2015 was Spinzi een kleinschalige kinderboekenwinkel in Amsterdam Noord.
Aanbod/activiteiten	○ Collectie-advies inclusieve (school)bibliotheken ○ Conceptontwikkeling ○ Advies aan letterensector over projecten en subsidies ○ Trainingen over inclusieve leesmethodes ○ Onderzoek, publicaties en informatiedeling ○ Lezingen en workshops ○ Leestips
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel, gender
Doel	Het bewustzijn en de deskundigheid over meerstemmigheid in kinderboeken in het publieke domein, het onderwijs en de culturele sector bevorderen.
Doelgroep	Kinderen van 0 tot 10 jaar
Aanleiding	De constatering dat hoofdpersonages van kleur vaak ontbreken in kinderboeken en dat veel kinderboeken allerlei stereotypen bevatten over gender, sekse en etniciteit. Die ondervertegenwoordiging ziet Blackburn ook terug bij de verhalenmakers van kinderboeken. Uitgevers, auteurs, illustratoren, redacteurs en vertalers van kleur zijn ondervertegenwoordigd in de (re)productie van kinderverhalen en -boeken.
Organisatie	Zelfstandige Profit
Initiatiefnemer(s)	Kim Blackburn
Partners/samenwerkingen	-
Bijzonderheden	-

De Tank

Website	neske.nu/portfolio/de-tank
Startjaar	2020
Wat	Redactie - en denktank
Beschrijving	De Tank is een redactie en denktank die is ontstaan uit een samenwerking tussen Alphabet Street, een gilde voor zwarte (beeld)taalkundigen in Nederland en België, en ROSE stories. De Tank zet zich in om de positie van mensen van kleur op de literaire/culturele arbeidsmarkt te verbeteren. Langs de pijlers Vertalen, Essay, Redactie en Cultuurkritiek worden masterclasses gegeven en koppelt De Tank diens netwerk aan literaire projecten.
Aanbod/activiteiten	○ Ontwikkeling van een netwerk van literaire professionals van kleur ○ Projectbemiddeling ○ Kennisontwikkeling van zwarte literatuur en cultuur ○ Bijscholingstraject op het gebied van vertaling, redactie en cultuurkritiek (o.a. 14 masterclasses) ○ Schrijfproject 2 talen op 1 kussen i.s.m. Ready My World en de Taalunie, waar schrijvers en vertalers werden uitgenodigd om ervaringen met meertaligheid te delen. ○ Mentoraten
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel
Doel	Meer diversiteit in de gehele boekenproductielijn.
Doelgroep	Professionals in het boekenvak, schrijvers van kleur
Aanleiding	Alphabet Street zette zich al in om hiaten in het overwegend witte letterenveld te vullen. Om dit op een brede etnisch-culturele wijze te kunnen doen, ontstond de behoefte om het netwerk te vergroten met auteurs en vertalers met Arabische en Aziatische achtergronden.
Organisatie	Samenwerking tussen ROSE stories en Alphabet Street Non-profit
Initiatiefnemer(s)	ROSE stories en Alphabet Street
Partners/samenwerkingen	Read My World, de Taalunie, De Nieuwe Garde
Bijzonderheden	In 2020 ontving De Tank projectsubsidie van het Letterenfonds

De Personagebank

Website	personagebank.nl
Startjaar	2016
Wat	Databank
Beschrijving	De Personagebank is een crowdsourced, open databank van personages uit Nederlandse romans. Op het moment van schrijven omvat de Personagebank 1600 personages uit 384 romans. Hun gender, type arbeid, leeftijd en woonplaats wordt geïnventariseerd door studenten Nederlandse letterkunde aan de Universiteit Utrecht, maar ook externen kunnen bijdragen leveren. Voorwaarde is dat de personages afkomstig zijn uit romans die oorspronkelijk in het Nederlands zijn geschreven en na 1945 zijn gepubliceerd.
Aanbod/activiteiten	Personagedatabase
Accent(en) diversiteit/inclusie	Gender, arbeid, leeftijd en woonplaats
Doel	De diversiteit van de Nederlandse literatuur tonen en veranderingen van literaire representaties door de jaren heen te begrijpen.
Doelgroep	Algemene doelgroep
Aanleiding	Het platform is een voortzetting van een onderzoek naar diversiteit in Nederlandse literatuur. Dit onderzoek werd onder leiding van dr. Saskia Pieterse uitgevoerd door studenten Nederlandse letterkunde aan de Universiteit Utrecht. Zie publicatie: Van der Deijl, L., Pieterse, S., Prinse, M., & Smeets, R. (2016). Mapping the Demographic Landscape of Characters in Recent Dutch Prose: A Quantitative Approach to Literary Representation/Het demografisch landschap van literaire personages in de recente Nederlandse roman: een kwantitatieve benadering van literaire representaties. <i>Journal of Dutch Literature</i>, 7(1).
Organisatie	Studenteninitiatief Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Studenten letterkunde aan de Universiteit Utrecht, onder leiding van dr. Saskia Pieterse.
Partners/samenwerkingen	Universiteit Utrecht
Bijzonderheden	-

TORI

Website	toriestories.nl
Startjaar	2021
Wat	Voorleesorganisatie
Beschrijving	Tori is een voorleesorganisatie in Amsterdam die zich inzet voor een inclusiever kinderboekenlandchap. Boeken en prentenboeken worden ingezet om kinderen ramen (begrip over anderen) en spiegels (herkenning) te bieden.
Aanbod/activiteiten	- o Voorleesprogramma's met inclusieve kinderboeken - o Gesprekken over inclusie met scholen, ouders en bedrijven
Accent(en) diversiteit/inclusie	Breed
Doel	Een inclusiever kinderboekenlandchap, zodat kinderen op jonge leeftijd ontdekken dat ze deel uitmaken van een kleurrijke samenleving en diversiteit zien als kracht.
Doelgroep	Kinderen van 4 tot 10 jaar
Aanleiding	Tori vindt dat kinderboeken nog niet genoeg worden ingezet om het gesprek over inclusie aan te gaan.
Organisatie	Stichting Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Anne Bakker en Britta Flinterman
Partners/samenwerkingen	De Voorleeshoek, EduCulture, Dock, ROSE stories, Wilde Haren
Bijzonderheden	Tori heeft een crowdfundingactie uitgezet via het platform Voordekunst en het doelbedrag behaald (o.a. met steun van het VriendenLoterij Fonds).

Pan Asian Collective (onderdeel schrijvers)

Website	panasiancollective.com
Startjaar	2019
Wat	Collectief
Beschrijving	Pan Asian Collective (PAC) brengt creatieven met Aziatische roots – waaronder tien schrijvers – samen om ze te verbinden, te inspireren en hun zichtbaarheid in de media en cultuursector te vergroten.
Aanbod/activiteiten	○ Platform voor Aziatisch-Nederlandse creatieven ○ Campagnes, exposities en evenementen ○ Kennisdeling ○ Boekenclub ○ Agenderen van actuele issues bij beleidsmakers ○ PAN ASIAN STORIES, een ontwikkelprogramma voor Aziatisch-Nederlandse schrijvers en andere creatieven dat in januari 2022 van start is gegaan ○ Omroep PAC (Pan Asian Connections)
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch cultureel (specifiek: Aziatische Nederlanders)
Doel	Meer zichtbaarheid en representatie van Aziatisch-Nederlandse perspectieven om stigmatisering te verminderen.
Doelgroep	Algemene doelgroep, Aziatische Nederlanders
Aanleiding	Anti-Aziatisch racisme bij de uitbraak van de coronapandemie. Initiatiefnemer Hui-Hui Pan vond dat het tijd was voor meer bewustwording door meer perspectieven en verhalen van Aziatische Nederlanders aan het licht te brengen.
Organisatie	Vereniging Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Hui-Hui Pan
Partners/samenwerkingen	Asian Raisins
Bijzonderheden	-

El Hizra

Website	elhizjra.nl
Startjaar	1985
Wat	Culturele organisatie
Beschrijving	El Hizra is een culturele organisatie die zich inzet voor het presenteren van Arabische literatuur. De schoonheid van het verhaal en verhalende kunst zijn kernwaarden voor de organisatie. El Hizra organiseert meerdere programma's, waaronder de jaarlijkse Nacht van de Arabische literatuur en de El Hizra Literatuurprijs voor kleurrijk talent uit Nederland en Vlaanderen. Van 1985 tot 2013 was El Hizra een boekhandel in Amsterdam. De boekhandel was te specialistisch om rendabel te zijn zonder subsidie. De gelijknamige stichting bleef wel voortbestaan.
Aanbod/activiteiten	○ El Hizra Literatuurprijs ○ Nacht van de Arabische literatuur ○ Uitwisselingsprogramma Writers Connected ○ Literaire Iftar ○ Masterclass en workshops ○ Een webshop met twee boeken die uit de programma's zijn voortgekomen
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel (specifiek: Arabisch)
Doel	Ontmoetingen faciliteren tussen Nederlanders met en zonder Arabische achtergrond. Daarnaast bijdragen aan een verdraagzame, inclusieve samenleving.
Doelgroep	Nederlanders met én zonder Arabische achtergrond die zich interesseren in Arabische cultuur, regulier cultuurpubliek
Aanleiding	Eigenaar Abderazak Sbaiti was dertien jaar eerder vanuit Marokko naar Nederland gekomen, en miste een plek waar hij terecht kon voor Arabische literatuur en poëzie – daarvoor moest hij naar Brussel en Parijs. Met zijn Nederlandse vrouw Simone IJben besloot Sbaiti in 1985 de boekhandel El Hizra op te richten.
Organisatie	Stichting Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Abderazak Sbaiti en Simone IJben
Partners/samenwerkingen	IRCAM, Institute du Monde Arabe, Openbare Bibliotheek Amsterdam, SOUK, Marmoucha
Bijzonderheden	○ De El Hizra Literatuurprijs is dertig keer uitgereikt en wordt gezien als een broedplaats voor succesvolle schrijvers van Arabische/Marokkaanse afkomst, onder wie Abdelkader Benali. ○ El Hizra wordt meerjarig gesubsidieerd door het Amsterdams Fonds voor de Kunst voor de periode 2021-2024.

Jenny Smelik-IBBY Prijs

Website	ibby-nederland.nl/jenny-smelik-ibby-prijs
Startjaar	1983
Wat	Litteraire prijs
Beschrijving	De Jenny Smelik-IBBY Prijs is een tweejaarlijkse prijs voor schrijvers en illustratoren van kinder- en jeugdboeken. Voorwaarde is dat culturele diversiteit vanzelfsprekend in het werk voorkomt. Origineel Nederlands, tweetalig en vertaald werk kan worden ingediend. Ook Nederlandstalige of tweetalige boeken die in Aruba, Curaçao, Sint Maarten, Caribisch Nederland, Suriname of België zijn gepubliceerd. De hoofdprijs bedraagt 2000 euro, een eervolle vermelding 500 euro. De Jenny Smelik-IBBY prijs is een voortzetting van de Jenny Smelik-Kiggenprijs. Voorheen werd deze aanmoedigingsprijs uitgekeerd aan auteurs en illustratoren die zich richten op kinderen van culturele minderheden in Nederland. In 2018 is de doelstelling aangepast naar huidige maatschappelijke opvattingen.
Aanbod/activiteiten	○ Prijzengeld van 2000 euro ○ Eervolle vermelding van 500 euro
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel
Doel	Boeken onder de aandacht brengen waarin culturele diversiteit een vanzelfsprekende rol speelt en waarin het beeld van de verschillende culturen opbouwend is in plaats van problematiserend. Hiermee wil IBBY-Nederland diversiteit in jeugdliteratuur aanmoedigen en herkenning bieden aan kinderen.
Doelgroep	Schrijvers en illustratoren van kinder- en jeugdboeken die met hun werk bijdragen aan culturele diversiteit.
Aanleiding	N.a.v. een legaat van de in 1980 overleden jeugdboekenschrijfster Jenny Smelik-Kiggen.
Organisatie	Onderdeel van IBBY Nederland Non-profit
Initiatiefnemer(s)	IBBY Nederland in opdracht van de Klasina Smelikstichting.
Partners/samenwerkingen	-
Bijzonderheden	-

De Queer Boekenkast

Website	valentijnringelberg.com/de-queer-boekenkast
Startjaar	2021
Wat	Facebookgroep
Beschrijving	De Queer boekenkast is een besloten groep op Facebook waarin Young Adult en New Adult boeken met LHBTIQ+-thema's worden aanbevolen en besproken. De groep heeft momenteel meer dan 300 leden.
Aanbod/activiteiten	Een online <i>safe space</i> voor lezers van LHBTQI+ boeken
Accent(en) diversiteit/inclusie	LHBTQI+
Doel	Een veilige plek voor liefhebbers van LHBTQI+-boeken, waar lezers elkaar kunnen inspireren en leesplezier wordt gestimuleerd.
Doelgroep	Lezers en schrijvers van LHBTQI+ boeken, young adults
Aanleiding	De initiatiefnemer miste op de Nederlandstalige boekensocials een veilige plek voor liefhebbers van LHBTQI+-boeken, waar lezers elkaar kunnen inspireren zonder bang te hoeven zijn dat ze iets onaangenaams tegenkomen.
Organisatie	Online omgeving Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Valentijn Ringelberg
Partners/samenwerkingen	-
Bijzonderheden	-

Queerboeken.nl

Website	queerboeken.nl
Startjaar	2019
Wat	leeslijst
Beschrijving	Queerboeken.nl is een website met leestips over LHBTIQ+ boeken. De leeslijst wordt vier keer per jaar aangevuld met nieuwe titels en bestaat uit de categorieën: vertaald, lezen voor de lijst, young adult, fictie, non-fictie, jongen-jongen, meisje-meisje en gender. Ieder boek is verkrijgbaar in (online) boekhandels en (school)bibliotheken.
Aanbod/activiteiten	- o Leeslijst - o Beste Queer Fragment, een verkiezing voor de mooiste liefdesscène uit de queerliteratuur
Accent(en) diversiteit/inclusie	LHBTQI+
Doel	Meer lezers van boeken over LHBTIQ+ voor meer inlevingsvermogen en kennis over verschillende seksuele voorkeuren onder alle lezers en herkenning onder LHBTIQ+-lezers.
Doelgroep	Young adults
Aanleiding	Het initiatief kwam tot stand tijdens de campagne 'Lees met andermans ogen' van de Leescoalitie.
Organisatie	Initiatief van COC Nederland en de Leescoalitie (Stichting Lezen, CPNB, Stichting Lezen en Schrijven, het Literatuurmuseum/Kinderboekenmuseum, de Koninklijke Bibliotheek, Vereniging van Openbare Bibliotheken en het Nederlands Letterenfonds) Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Pim Lammers
Partners/samenwerkingen	-
Bijzonderheden	Queerboeken.nl wordt gesteund door het fonds De Versterking.

Op Zoek Naar Een Queer Boek

Website	queerboekpodcast.nl
Startjaar	2020
Wat	Podcast
Beschrijving	De podcastserie Op Zoek Naar Een Queer Boek is opgezet door twee studenten die graag boeken met LHBTIQ+ personages lezen. Eens per maand verschijnt een nieuwe aflevering van ongeveer twintig minuten. Boeken worden aanbevolen volgens een wisselend thema of genre.
Aanbod/activiteiten	Podcastafleveringen met aanbevelingen
Accent(en) diversiteit/inclusie	LHBTQI+
Doel	Lezers helpen met het vinden van boeken met LHBTIQ+ personages.
Doelgroep	Lezers die op zoek zijn naar LHBTQI+ boeken
Aanleiding	De initiatiefnemers merkten dat het moeilijk is om boeken met LHBTIQ+ personages te vinden.
Organisatie	Studenteninitiatief Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Anne Dekker en Artemisia Loesberg
Partners/samenwerkingen	-
Bijzonderheden	-

3. Publicatie

In deze categorie staan zes uitgeverijen en – ter illustratie – een subcategorie met drie boekenreeksen en een collectief. Qua organisatie en publicatieaanbod zijn de initiatieven overwegend klein in omvang. Uitgeverij Wilde Haren geeft boeken uit op eigen kracht. Anderen, waaronder uitgeverij Chaos en De Geus, zijn op dezelfde wijze begonnen, maar op den duur onderdeel geworden van een grotere uitgeverij. ROSE stories is de enige gesubsidieerde instantie binnen deze categorie. Hoewel ROSE stories actief is in verschillende culturele disciplines, wordt de organisatie door de actieve publicatie van boeken ook gezien als een uitgeverij.

De uitgeverijen publiceren boeken die D&I met zich meebrengen qua inhoud en auteurs. Hierover zijn ze expliciet in hun extern gecommuniceerde doelen, met uitzondering van uitgeverij Pluim. Toch is Pluim in het overzicht opgenomen, omdat deze voor een groot deel boeken uitgeeft die inhoudelijk bijdragen aan D&I en zich actief inzet voor betekenisvolle samenwerkingen op dit gebied. We kunnen ons voorstellen dat er meer voorbeelden zijn als deze. Het gaat om inhoudelijke focus, uitgeverijen met een of meerdere succes titels op dit gebied zijn niet opgenomen.

Uitgeverij Wilde Haren

Website	uitgeverijwildeharen.nl
Startjaar	2020
Wat	Uitgeverij
Beschrijving	Wilde Haren is een uitgeverij van boeken met illustraties die de diverse samenleving weerspiegelen. De personages in de boeken hebben een participerende rol in alledaagse of magische verhalen.
Aanbod/activiteiten	○ Boeken met zwarte hoofdpersonen en/of hoofdpersonen van kleur ○ Workshops (o.a. over de Marroncultuur)
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel (specifiek: representatie van kleur)
Doel	Het vergroten van de zichtbaarheid van gemarginaliseerde groepen in de samenleving vanuit een gelijkwaardig, niet-stereotyperend perspectief.
Doelgroep	Ouders en verzorgers die inclusie en gelijkheid belangrijke idealen vinden in de opvoeding.
Aanleiding	De oprichters zagen te weinig (jeugd)boeken met personages die op henzelf leken.
Organisatie	Vof Profit
Initiatiefnemer(s)	D'Avellonne van Dijk en Loulou Drinkwaard
Partners/samenwerkingen	EduCulture
Bijzonderheden	Uitgeverij Wilde Haren heeft de vertaling van 'The Hill We Climb' van Amanda Gorman uitgevoerd.

Uitgeverij Chaos

Website	uitgeverijchaos.nl
Startjaar	2017
Wat	Uitgeverij
Beschrijving	Uitgeverij Chaos is een feministische uitgeverij. De uitgeverij heeft een brede kijk op feminisme, o.a. met aandacht voor kleur en LHBTQ+ perspectieven. Sinds eind 2021 is Chaos een imprint van uitgeverij Das Mag, daarvoor heeft de uitgeverij vijf boeken gepubliceerd. Het streven is om drie boeken per jaar uit te brengen. Het eerste boek als imprint van Das Mag staat voor het najaar van 2022 gepland.
Aanbod/activiteiten	○ Feministische boeken ○ Leestips ○ Workshops
Accent(en) diversiteit/inclusie	Intersectioneel feministisch (d.w.z. een feministische invalshoek met oog voor meerdere sociaal-demografische kenmerken)
Doel	Een veilige ruimte voor feministische literaire stemmen in het Nederlandse boekenvak.
Doelgroep	Lezers met interesse in hedendaags feministische literatuur
Aanleiding	Het idee voor Chaos is ontstaan in boekhandel Savannah Bay, waar mede-initiatiefnemer, Sayonara Stutgard, werkte. Bij een presentatie over uitgeverij Sara, een voormalige feministische uitgeverij die van 1977 tot 1987 heeft bestaan, raakte Stutgard geïnspireerd. De initiatiefnemers zagen zichzelf bovendien niet terug in het Nederlandse literaire veld en wilden daar verandering in te brengen.
Organisatie	Vof Profit
Initiatiefnemer(s)	Sayonara Stutgard, Thalia Ostendorf en Yael van der Wouden
Partners/samenwerkingen	Das Mag, Dipsaus
Bijzonderheden	Uitgeverij Chaos heeft twee crowdfunding acties uitgezet op het platform Voordekunst en daarbij de doelbedragen behaald.

ROSE STORIES

ROSE stories

Website	rosetories.nl
Startjaar	2014
Wat	Verhalenplatform
Beschrijving	ROSE stories omschrijft zichzelf als een organisatie van culturele veelvrat en een verhalenplatform. Via boeken, theatervoorstellingen, films, podcasts en talkshows brengt ROSE stories verhalen uit over de multiculturele samenleving. Er wordt gewerkt met een kerncollectief dat uit vrouwen bestaat. Daarnaast wordt er geregeld in coproductie gewerkt. Talentontwikkeling vormt een belangrijk onderdeel van de activiteiten, waaronder het ROSE kinderverhalentrajec voor startende auteurs en illustratoren met wortels in de multiculturele samenleving (2017 en 2018). ROSE stories heeft twintig boeken uitgegeven, met name kinderboeken.
Aanbod/activiteiten	- o Boeken, films en theatervoorstellingen - o Podcast - o Talentontwikkelingsprogramma's - o Unconscious bias training - o Webshop
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel, gender en bij sommige projecten LHBTIQ+
Doel	Meer gelijkheid en diversiteit in de samenleving door het uitbrengen van een zo groot mogelijke stroom aan diverse verhalen.
Doelgroep	Kinderen, volwassenen, cultuurliefhebbers
Aanleiding	ROSE stories is ontstaan uit een Marokkaanse kookclub. De initiatiefnemers wilden de recepten en de verhalen daarachter verwerken in een boek, waarin de connectie met het thuisland van hun ouders een belangrijke rol speelde. Dit is het journalistieke kookboek Melk & Dadels geworden. In 2014 won het boek de Gouden Garde Publieksprijs. Door het succes van Melk & Dadels zagen de initiatiefnemers groeikansen en richtten ROSE stories op.
Organisatie	ROSE stories bv (profit) en Stichting ROSE (non-profit)
Initiatiefnemer(s)	Chafina Bendahman en Rachida El Moussaoui
Partners/samenwerkingen	Geregeld samenwerkingen met verschillende makers en organisaties, waaronder Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid en deBuren. Sinds 2019 is ROSE stories betrokken bij #NieuweStukken, een regeling voor meer diversiteit op Nederlandse podia van het Fonds Podiumkunsten i.s.m. het Nederlands Letterenfonds.
Bijzonderheden	- o In 2014 won ROSE stories De Gouden Garde Publieksprijs bij de Kookboek van het Jaar- verkiezing; - o ROSE stories wordt meerjarig gesubsidieerd binnen de Amsterdamse Basisinfrastructuur, voor de periode 2021-2024.

Uitgeverij Pluim

Uitgeverij Pluim

Website	uitgeverijpluim.nl
Startjaar	2018
Wat	Uitgeverij
Beschrijving	Uitgeverij Pluim is een onafhankelijke, literaire uitgeverij die belang hecht aan de positie van auteurs. Hoewel Pluim zich niet positioneert als een uitgeverij voor diversiteit en inclusie, is de bijdrage terug te zien in het publicatie-aanbod en de auteurs waarmee wordt samengewerkt. Verder bestaat de uitgeverij uit vrouwelijke medewerkers en wordt er geregeld actief gezocht naar diversiteit verbredende samenwerkingen, waaronder met Dipsaus.
Aanbod/activiteiten	Boeken (fictie, non-fictie en poëzie)
Accent(en) diversiteit/inclusie	Breed
Doel	Winst, betere positie voor auteurs
Doelgroep	Algemene doelgroep
Aanleiding	Toen het niet gelukt was om Atlas Contact te kopen van VBK, startten Mizzi van der Pluijm en Rianne Blaakmeer een eigen uitgeverij.
Organisatie	Bv en schrijverscoöperatie Profit
Initiatiefnemer(s)	Mizzi van der Pluijm en Rianne Blaakmeer
Partners/samenwerkingen	Das Mag, Dipsaus
Bijzonderheden	Auteur Ellen Deckwitz won in 2019

Uitgeverij De Geus

Website	degeus.nl
Startjaar	1983
Wat	Uitgeverij
Beschrijving	De Geus is een internationaal georiënteerde uitgeverij met aandacht voor de moderne multiculturele samenleving. Aanvankelijk gaf De Geus enkel vertaald werk uit, later is de uitgeverij ook overgegaan op het uitgeven van Nederlandse auteurs. Onder de vertaalde publicaties zijn boeken uit ruim twintig talen en vijftig landen. De uitgeverij is opgericht in Breda, maar is na de overname van Singel Uitgeverijen in 2016 verhuisd naar Amsterdam. Sinds de oprichting heeft De Geus een fonds met auteurs uit allerlei landen. De Geus let er bewust op dat het fonds evenveel mannelijke als vrouwelijke auteurs ondersteunt.
Aanbod/activiteiten	○ Multicultureel aanbod aan boeken ○ Internationaal fonds
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel (met name Scandinavische, Poolse en Afrikaanse literatuur)
Doel	Onbekend
Doelgroep	Algemene doelgroep
Aanleiding	Onbekend
Organisatie	Bv en fonds (sinds 2016 onderdeel van Singel Uitgeverijen) Profit
Initiatiefnemer(s)	Eric Visser
Partners/samenwerkingen	Oxfam Novib
Bijzonderheden	○ De Geus heeft werk van veertien Nobelprijswinnaars uitgegeven; ○ Kader Abdolah debuteerde bij De Geus (<i>De adelaars</i>, 1993). Bij 'De avond van het boek' in 2007 werd Abdolahs roman <i>Het huis van de moskee</i> uitgeroepen tot het tweede beste Nederlandse boek aller tijden.

Querido Glow

Website	instagram.com/querido_glow
Startjaar	2020
Wat	Imprint/boekenreeks
Beschrijving	Querido Glow is een imprint en young-adult boekenreeks van uitgeverij Querido. De focus ligt op jongeren met interesse in LHBTQI+ boeken.
Aanbod/activiteiten	○ Young adult queerboeken
Accent(en) diversiteit/inclusie	LHBTQI+
Doel	Meer zichtbaarheid voor queer jongeren.
Doelgroep	Young adults
Aanleiding	Te weinig herkenning in boeken voor queer jongeren.
Organisatie	Imprint van uitgeverij Querido Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Edward van den Vendel
Partners/samenwerkingen	-
Bijzonderheden	Het boek Gloei van Edward van den Vendel, uitgegeven door Querido Glow, won in 2021 een Zilveren Griffel (categorie Informatief) en een Zilveren Penseel.

Dipsaus Publicaties

Website	uitgeverijpluim.nl/nieuws/de-goede-immigrant-klik-hier-voor-het-boek-migreren
Startjaar	2020
Wat	Boekenreeks
Beschrijving	Dipsaus Publicaties is een samenwerking van de Amsterdamse uitgeverij Pluim en Dipsaus, een tweewekelijkse podcast voor en door vrouwen van kleur en iedereen die geïnteresseerd is in een ander geluid. Dipsaus Publicaties heeft drie titels uitgebracht: <i>De goede immigrant</i> , <i>Sister Outsider</i> en <i>Afrolit</i> . Er wordt gestreefd naar vier uitgaven per jaar.
Aanbod/activiteiten	Boeken met perspectieven van kleur
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel
Doel	Meer perspectieven van kleur in het Nederlandse boekenaanbod en de uitgeefwereld.
Doelgroep	Algemene doelgroep, lezers van kleur
Aanleiding	De initiatiefnemers vonden dat het Nederlandse literaire aanbod extra kleur kan gebruiken. Ze wilden graag een andere stem laten horen in de uitgeefwereld.
Organisatie	Samenwerkingsverband Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Uitgeverij Pluim en Dipsaus Publicaties
Partners/samenwerkingen	-
Bijzonderheden	-

Regenboogreeks

Website	kleineuil.nl/regenboogreeks
Startjaar	2018
Wat	Boekenreeks
Beschrijving	Met de Regenboogreeks brengt uitgeverij Kleine Uil verwaarloosde roze literatuur opnieuw uit. Momenteel bestaat de Regenboogreeks uit vier boeken, zowel oorspronkelijk Nederlandse romans als vertalingen. Het streven is om jaarlijks een of twee boeken toe te voegen aan de reeks.
Aanbod/activiteiten	Herpublicatie van verwaarloosde roze boeken
Accent(en) diversiteit/inclusie	LHBTQI+
Doel	Nieuwe generaties van klassieke roze literatuur voorzien.
Doelgroep	Nieuwe LHBTQI+ generaties, algemene doelgroep
Aanleiding	De initiatiefnemer, Coen Peppelenbos, merkte dat een aantal klassiekers binnen de homoliteratuur niet meer verkrijgbaar waren en dat het tegenwoordig lastig is om boeken over homo's te herkennen.
Organisatie	Initiatief van uitgeverij Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Coen Peppelenbos (uitgeverij Kleine Uil)
Partners/samenwerkingen	-
Bijzonderheden	-

De Berberbibliotheek

Website	asisaynan.nl/berberbibliotheek
Startjaar	2011
Wat	Boekenreeks
Beschrijving	De Berberbibliotheek is een boekenreeks van vertaalster Hester Tollenaar en schrijver Asis Aynan. De reeks bestaat uit een tiental niet eerder in het Nederlands verschenen boeken van auteurs uit Noord-Afrika. De boeken bevatten een voorwoord van vooraanstaande Nederlandse auteurs. In 2019 verscheen het sluitstuk van de reeks.
Aanbod/activiteiten	Boeken van auteurs met een Berberachtergrond
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel (specifiek: Noord-Afrika)
Doel	Een stem geven aan auteurs met een Berberachtergrond en boeken die als klassiekers uit het Rifgebied worden gezien beschikbaar maken in Nederland. Daarmee hoopten de initiatiefnemers om Nederlandse en Vlaamse uitgevers te inspireren om meer verhalen uit het gebied te publiceren.
Doelgroep	Algemene doelgroep, Nederlanders met een Noord-Afrikaanse achtergrond
Aanleiding	Auteur Asis Aynan wilde verhalen uit het land van herkomst van zijn ouders een plek te geven in Nederland.
Organisatie	Initiatief van auteurs Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Hester Tollenaar en Asis Aynan
Partners/samenwerkingen	Uitgeverij Jurgen Maas
Bijzonderheden	-

Diversity Books

Website	diversitybooks.nl
Startjaar	2021
Wat	Collectief
Beschrijving	Diversity Books is een beginnend collectief van een auteur, een illustrator, een adviseur en een webmanager. Diversity Books heeft twee boeken uitgebracht in samenwerking met uitgeverij De Jong Boeken. Het streven is om jaarlijks een boek uit te brengen dat de diversiteit in de samenleving zichtbaar maakt. Daarnaast werkt Diversity Books momenteel aan een keurmerk voor diversiteit in boeken en aan een online platform.
Aanbod/activiteiten	- o Boeken met aan diversiteit gerelateerde thema's - o Keurmerk DiversityProof (in ontwikkeling) - o Online platform (in ontwikkeling)
Accent(en) diversiteit/inclusie	Breed
Doel	Bijdragen aan een divers boekenaanbod zodat lezers zichzelf kunnen herkennen in boeken en diversiteit meer genormaliseerd wordt.
Doelgroep	Algemene doelgroep
Aanleiding	Volgens de initiatiefnemers bevat het reguliere boekenaanbod te weinig rolmodellen die bijdragen aan (seksuele) diversiteit.
Organisatie	Samenwerkingsverband Non-profit
Initiatiefnemer(s)	Miriam van Tunen, Nancy Molema, JayDee en Liesbeth van Tunen
Partners/samenwerkingen	Uitgeverij De Jong Boeken
Bijzonderheden	-

4. Boekverkoop

In de categorie boekverkoop zijn acht initiatieven opgenomen. Twee initiatieven, Books by Ani en Spiegelbeeld, bieden pakketten met inclusieve kinderboeken. Vier initiatieven hebben een fysieke winkel, zoals Savannah Bay in Utrecht en De Bijlmer Bookstore in Amsterdam. Vrolijk Boeken & Films verkocht boeken voorheen fysiek, maar is overgegaan op online verkoop. Passend bij hun kernactiviteit, verkoop van boeken en andere producten, bevat deze categorie de meeste winstgerichte initiatieven. Echter noemt geen initiatief het maken van winst als hoofddoel. Belangrijker vinden zij het bedienen van lezers met boeken waarin ze zichzelf kunnen herkennen, lezers inspireren en het geven van een podium aan auteurs wiens werk weinig of niet wordt verkocht op reguliere verkooppunten. Het boekenaanbod is specialistisch. Vaak is een persoonlijk gevoeld gemis de aanleiding geweest voor het oprichten van de zaak.

Savannah Bay

Website	savannahbay.nl
Startjaar	1984
Wat	Boekhandel
Beschrijving	Savannah Bay is een boekhandel in Utrecht die zich specialiseert in boeken over LHBTQI+, genderstudies, dekolonisatie, natuur & klimaat. Savannah Bay is een vrijwilligersorganisatie met een actieve gemeenschap. Er worden regelmatig activiteiten georganiseerd voor klanten, vrijwilligers en anderen die zich verbonden voelen met de thema's waar de boekhandel voor staat.
Aanbod/activiteiten	- o Nederlandstalige en Engelstalige boeken over LHBTQI+, genderstudies, dekolonisatie, natuur en klimaat - o Pink Point (informatiepunt voor LHBTQI+-ers) - o Radio Savannah - o Leeslijsten - o Ruimteverhuur voor vergaderingen, schrijfcursussen en andere bijeenkomsten
Accent(en) diversiteit/inclusie	LHBTQI+, gender, etnisch-cultureel
Doel	Klanten inspireren, verbinden, bijscholen en herkenning bieden. Dit met boeken en activiteiten rondom thema's die doorgaans weinig aandacht krijgen in andere boekhandels.
Doelgroep	Lezers met interesse LHBTQI+, genderstudies, dekolonisatie, natuur & klimaat.
Aanleiding	Savannah Bay is de opvolger van de Heksenkelder, de eerste vrouwenboekenwinkel in Nederland. De Heksenkelder werd in 1975 opgericht vanuit de behoefte aan een alternatieve boekwinkel waar informatie voor, door en over vrouwen te vinden was – die de initiatiefnemer niet in reguliere boekwinkels zagen. Hiermee wilden zij bijdragen aan de emancipatie van vrouwen en mannen. Deze insteek is gebleven in Savannah Bay. In lijn met verdere ontwikkelingen binnen het feminisme, is het boekenaanbod uitgebreid met boeken over (post-)kolonialisme en LHBTQI+.
Organisatie	Commanditaire vennootschap met Stichting De Luister Profit
Initiatiefnemer(s)	Marischka Verbeek (sinds 1997 eigenaar), voorheen Dorelies Kraakman en Sylvia Bodnár (De Heksenkelder)
Partners/samenwerkingen	Lover, COC Midden-Nederland, Women Inc.
Bijzonderheden	- o De eerste feministische boekhandel in Nederland; - o In 2019 werd het 35-jarig bestaan van de boekhandel gevierd met evenementen, een korte film en een boek; - o In 2021 initieerde Savannah Bay het evenement Queering the City of Literature, omdat er weinig aandacht was voor diversiteit bij de toekenning van UNESCO van Utrecht als literatuurstad; - o Eigenaar Marischka Verbeek is jurylid van de Europese Literatuurprijs.

EduCulture

Website	educulture.store
Startjaar	2018
Wat	Boekhandel
Beschrijving	EduCulture is een kinderboeken- en cadeauwinkel in Amsterdam Oost waar diversiteit en inclusie centraal staan. In de winkel zijn Nederlandstalige, Spaanstalige en Engelstalige boeken te koop.
Aanbod/activiteiten	○ Kinderboeken en kleine selectie boeken voor volwassenen ○ Workshops en masterclasses over diversiteit en inclusie
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel, maar ook andere vormen van diversiteit
Doel	Herkenning bij kinderen die hun kleur, culturele achtergrond of gezinssituatie weinig terugzien in boeken. Daarnaast kennisverbreding en meer begrip over anderen bij kinderen.
Doelgroep	Voornamelijk kinderen en deels volwassenen
Aanleiding	In 2004 schreef Stadsdeel Amsterdam Zuidoost een prijsvraag uit om de veelzijdigheid van de Bijlmermeer een plaats te geven in activiteiten op straat. Joan Windzak won deze prijs met haar idee voor een kinderboekenfestival. In opvolgende jaren is Windzak betrokken geweest bij kinderfeesten met boeken van schrijvers en illustratoren met diverse achtergronden. Om haar passie meer vleugels te geven opende Windzak een kinderboekenwinkel.
Organisatie	Eenmanszaak Profit
Initiatiefnemer(s)	Joan Windzak
Partners/samenwerkingen	O.a. Uitgeverij Wilde Haren, TORI en Spiegelbeeld
Bijzonderheden	○ In 2019 won initiatiefnemer Joan Windzak de &Award Persoonsprijs van de Code Diversiteit & Inclusie; ○ In 2021 en 2022 was Windzak namens EduCulture lid van de Griffeljury.

Spiegelbeeld

Website	lespakketspiegelbeeld.nl
Startjaar	2018
Wat	Lespakket
Beschrijving	Spiegelbeeld verzorgt een lespakket waarin inclusie en de pluriforme samenleving centraal staan. Thema's die hierin aan bod komen zijn onder andere diversiteit, duurzaamheid, zelfvertrouwen, erfgoed, vluchten en vrijheid van meningsuiting. Het lespakket bestaat uit 55 burgerschapslessen met aanvullend materiaal, waaronder rollenspelkaarten, een prentenboek en een handpop. Het Spiegelbeeld lespakket is door het SLO opgenomen in de lijst met voorbeeldmaterialen voor burgerschapsvorming.
Aanbod/activiteiten	○ Ontwikkeling en verkoop lespakket ○ Theatervoorstelling ○ Dansexpressielessen
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel
Doel	Meer 'spiegels' creëren voor kinderen van kleur.
Doelgroep	Kinderen van 4 tot 8 jaar
Aanleiding	Als moeder van twee dochters en juf miste initiatiefnemer Dayenne Schurman-de Bruin lange tijd boeken, poppen en lesmateriaal waarin kinderen van kleur zich in konden herkennen.
Organisatie	Eenmanszaak (onder handelsnaam Derijkeleeromgeving) Profit
Initiatiefnemer(s)	Dayenne Schurman-de Bruin
Partners/samenwerkingen	SLO, zomerschool Zuidoost, zomerschool Spelenderwijs, ColouredGoodies, EduCulture, de BijlmerBookstore, Bahiashop (BE), Cargo Confettie (BE) en Child of the sun (BE)
Bijzonderheden	-

Vrolijk Boeken & Films

Website	vrolijk.nu
Startjaar	2018 (oorspronkelijk 1984)
Wat	Webwinkel
Beschrijving	Vrolijk is een webwinkel met LHBTIQ+ boeken en films. Het is een voortzetting van Boekhandel Vrolijk, die in de jaren '80 werd geopend in Amsterdam. Na twee faillissementen (2013 en 2017) is Antoine van den Berg, voormalig medewerker bij de boekhandel, in 2018 een onafhankelijke webshop gestart.
Aanbod/activiteiten	Boeken, films en andere producten met LHBTIQ+ thematiek
Accent(en) diversiteit/inclusie	LHBTIQ+
Doel	Een toegankelijk en overzichtelijk platform voor de aanschaf van 'roze' literatuur en films. Mensen inspireren en emanciperen, vergroten van acceptatie en tolerantie.
Doelgroep	LHBTIQ+ en sympathisanten in binnen- en buitenland.
Aanleiding	Begin jaren tachtig waren er meerdere kleine uitgeverij van homoliteratuur in Europa en de Verenigde Staten, wiens boeken niet door reguliere Nederlandse importeurs werden verspreid. Daarom besloot de redactie van het tijdschrift <i>Homologie</i> deze boeken aan haar lezers aan te bieden. Dit liep goed en resulteerde in een kleine homo/lesbische boekhandel. Van den Berg vond het belangrijk dat de aanschaf van roze literatuur en films makkelijk bleef en zette daarom de webshop op na faillissement van de fysieke boekhandel.
Organisatie	Eenmanszaak Profit
Initiatiefnemer(s)	Antoine van den Berg
Partners/samenwerkingen	-
Bijzonderheden	-

Bijlmer Bookstore

Website	bijlmerbookstore.com
Startjaar	2019
Wat	Boekhandel
Beschrijving	De Bijlmer Bookstore is een winkel in Amsterdam Zuidoost. Hier zijn ruim 400 boeken te koop van zwarte schrijvers (uit Afrika of de Afrikaanse diaspora) en van andere schrijvers van kleur. Het assortiment bevat fictie- en non-fictie boeken voor alle leeftijden. Naast boeken van uitgeverijen, worden veel boeken aangeboden die in eigen beheer zijn uitgegeven. In 2022 gaan de initiatiefnemers van start met het uitgeven van boeken.
Aanbod/activiteiten	- o Boeken van zwarte schrijvers en andere schrijvers van kleur - o Bijlmer Books & Brunch: een boekenclub om het zwart schrijverschap, lezen en dialoog binnen de zwarte gemeenschap te stimuleren
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel (specifiek: Afrikaanse diaspora)
Doel	Meer leesplezier voor lezers van kleur door herkenning in boeken.
Doelgroep	Bewoners van Amsterdam Zuidoost, lezers met interesse in boeken van auteurs van kleur.
Aanleiding	Een combinatie van twee zaken: 1) er was geen boekwinkel meer in Amsterdam Zuidoost; 2) de eigenaren merkten dat boeken van zwarte schrijvers wegvielen bij andere boekwinkels.
Organisatie	Vof Profit
Initiatiefnemer(s)	Natifah Elshot en Zuvena Elshot
Partners/samenwerkingen	Bijlmer Parktheater, Open Schoolgemeenschap Bijlmer
Bijzonderheden	In 2021 was de Bijlmer Bookstore een van de winnaars van Boost je Buurt, een wedstrijd van Gemeente Amsterdam voor ondernemers die werken aan een mooiere stad. Zowel bij de jury- als de publieksprijs eindigde de boekwinkel op de eerste plek.

Books by Ani

Website	booksbyani.com
Startjaar	2017
Wat	Boekenservice
Beschrijving	Books by Ani is een internationale boekenservice met inclusieve kinderboekendozen die klanten eenmalig of via een maandelijks abonnement kunnen aanschaffen. De initiatiefnemers vinden het belangrijk dat stereotypen worden doorbroken en dat helden of rolmodellen in allerlei vormen en kleuren in kinderboeken voorkomen. Inclusieve opvoeding staat centraal in de producten. De initiatiefnemers gaan geregeld in gesprek met hun klanten (families, scholen, andere organisaties) om ervaringen over dit onderwerp met elkaar uit te wisselen.
Aanbod/activiteiten	○ Service inclusieve boeken ○ Geschenkdoozen met boeken en activiteiten ○ Rolmodellen kaartenset ontwikkeld door Books by Ani ○ Speelgoeddozen
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel
Doel	Meer diversiteit in kinderboeken en speelgoed, zodat alle kinderen de wereld om hen heen maar ook zichzelf weerspiegeld zien gedurende hun kindertijd.
Doelgroep	Kinderen van 0 tot 12 jaar
Aanleiding	De initiatiefnemers hadden moeite met het vinden van kinderboeken met personages die op hun kinderen leken. Ze wilden inspelen op het tekort aan representatieve boeken, speelgoed en organisaties die aandacht besteden aan een inclusieve opvoeding voor alle kinderen.
Organisatie	Vof Profit
Initiatiefnemer(s)	Anne Mpaulo en Linzi Fidelin
Partners/samenwerkingen	Savannah Bay, Bibliotheek Utrecht
Bijzonderheden	In 2021 won Books by Ani de Caty Asscher Award.

Coloured Goodies

Website	colouredgoodies.nl
Startjaar	2006
Wat	Winkel
Beschrijving	Coloured Goodies specialiseert zich in bruine poppen. Aanvankelijk werden de producten op een marktkraam verkocht in Amsterdam-Noord. Sinds 2016 is de eigenaresse overgegaan op een fysieke winkel in het stadsdeel. Naast een breed assortiment aan poppen, verkoopt Coloured Goodies ruim dertig boeken met zwarte perspectieven en daaraan relevante onderwerpen. Dit zijn met name kinderboeken, maar boeken over slavernij, leiderschap en gentrificatie behoren ook tot het assortiment.
Aanbod/activiteiten	○ Poppen van kleur, met een beperking en/of huidaandoening ○ Boeken ○ Kleding
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel, beperking, huidaandoening
Doel	Inspelen op tekort in de markt, herkenning bij kinderen en bieden van een podium.
Doelgroep	Klanten in binnen- en buitenland die op zoek zijn naar herkenning voor zichzelf of een kind.
Aanleiding	Weinig verschillende huidskleuren in poppen en speelgoed. Geen geboortekaartje met een donkere baby kunnen vinden.
Organisatie	Eenmanszaak Profit
Initiatiefnemer(s)	Ellen Brudet
Partners/samenwerkingen	Spiegelbeeld
Bijzonderheden	○ ColouredGoodies staat in de Kleurrijke Top 100; ○ In 2019 bracht ColouredGoodies een pop uit in samenwerking met Amsterdamse sneakerwinkel Patta; ○ In 2019 kwam ColouredGoodies onder de aandacht bij internationale klanten nadat een model en een rapper uit Amerika de poppen promootten op sociale media.

Obroni

Website	obroni.store
Startjaar	2020
Wat	Online winkel
Beschrijving	Obroni verkoopt T-shirts en tasjes met eigen ontwerpen die aandacht vragen voor ongelijkheid en vooroordelen op basis van huidskleur en cultuur. Van de winst koopt Obroni inclusieve kinderboeken die aan de Bibliotheek Utrecht worden gedoneerd.
Aanbod/activiteiten	○ T-shirts en tasjes ○ Donatie inclusieve kinderboeken
Accent(en) diversiteit/inclusie	Etnisch-cultureel
Doel	Het creëren van meer bewustzijn en begrip rondom sociaal-cultureel maatschappelijke issues, zoals discriminatie en ongelijkheid. Daarnaast het aanbod van de Bibliotheek Utrecht inclusiever maken.
Doelgroep	Algemene doelgroep
Aanleiding	Persoonlijke ervaringen, de Black Lives Matter protesten, een bezoek aan een kinderboekenwinkel in New York vol boeken met personages van allerlei verschillende achtergronden en verhalen.
Organisatie	Stichting Non-profit
Initiatiefnemer(s)	M. Evans, E. Evans en Oscar Meijer
Partners/samenwerkingen	Bibliotheek Utrecht
Bijzonderheden	-